

24 ΟΚΤ. 2014

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

Αθήνα, 23.10.2014
Αρ. Πρωτ.: ΥΠ.ΠΟ.Α./ΓΡ.ΥΠ./Κ.Ε./165

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210 82.01.426

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κα Παναγιώτα Ιακωβίδου

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 3093/29.9.2014 Ερώτηση με θέμα:
«Δημοπράτηση στη Γερμανία αρχαίων νομισμάτων από την Αμφίπολη».

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 3093/29.9.2014 Ερώτησης της Βουλευτού κας Παναγιώτας Ιακωβίδου και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες υπηρεσίες μας, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί για το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού το θεμέλιο λίθο, από τον οποίο απορρέει η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου να προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για τον επαναπατρισμό των πολιτιστικών αγαθών, τα οποία έχουν εξαχθεί παρανόμως από την ελληνική επικράτεια. Τα εργαλεία επίτευξης αυτού του σκοπού είναι αφενός η ελληνική νομοθεσία που διέπει τη διακίνηση των πολιτιστικών αγαθών (Ν. 3028/2002, όπως συμπληρώθηκε με το Ν. 3658/2008) και αφετέρου η Κοινοτική νομοθεσία (Οδηγία 93/7/ΕΟΚ, αναδιατύπωση 2014/60/ΕΕ). Το νομικό αυτό πλαίσιο ενισχύεται με τις δύο (2) Διεθνείς Συμβάσεις, που έχει κυρώσει το ελληνικό κράτος (Σύμβαση UNESCO 1970 και UNIDROIT 1995), καθώς και με την υπογραφή διμερών Συμφωνιών από το ελληνικό κράτος, όπως με τις Η.Π.Α. (Ν. 4026/2011), την Ελβετία (Ν. 3915/2011), την Κίνα (Ν. 3914/2011) και την Τουρκία (Ν. 4294/30.9.2014) που αφορούν στην πρόληψη και παρεμπόδιση της παράνομης διακίνησης. Προκειμένου όμως με βάση όλα τα παραπάνω κείμενα το ελληνικό δημόσιο να ζητήσει την απόσυρση αντικειμένων ή την διακοπή μιας δημοπρασίας στο εξωτερικό, πρέπει να έχει παρασχεθεί πλήρως τεκμηριωμένη απόδειξη της παράνομης εξαγωγής των εν λόγω πολιτιστικών αγαθών από την ελληνική επικράτεια, όπως άλλωστε συνέβη πρόσφατα με την απόσυρση της Κεφαλής Ερμή, κατόπιν παρέμβασης της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών του ΥΠ.ΠΟ.Α. από δημοπρασία του Οίκου Bonhams, στις 2 Οκτωβρίου 2014.

Το ΥΠ.ΠΟ.Α., μέσω της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών (ΔΤΠΠΑ), η οποία είναι αρμόδια για κάθε μορφή παράνομης διακίνησης αρχαιοτήτων, παρακολουθεί τις δημοπρασίες πολιτιστικών αγαθών, τόσο των μεγάλων Οίκων του εξωτερικού, όσο και εντός της χώρας. Ως εκ τούτου, η Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών γνώριζε για τις εν λόγω δημοπρασίες πριν από τα δημοσιεύματα στα ΜΜΕ.

Ειδικότερα, πρόκειται για τρεις (3) δημοπρασίες που διενεργήθηκαν από 13 έως 17 Οκτωβρίου 2014 στο Μόναχο από το γερμανικό Οίκο Gorny & Mosch και αφορούν αποκλειστικά νομίσματα, τα οποία ως κατηγορία πολιτιστικών αγαθών διαφοροποιούνται από τα άλλα πολιτιστικά αγαθά σε δύο βασικά χαρακτηριστικά : α) παράγονται προκειμένου να κυκλοφορούν και β) διαχρονικά αποτελούν την κατ' εξοχήν πρώτη επιλογή των κιβδηλοποιών.

Για τα φερόμενα ως αρχαία ελληνικά, στην ιδιοκτησία του προαναφερόμενου Οίκου, δεν είναι δυνατόν να τεκμηριωθεί η υπαγωγή τους στις προστατευτικές διατάξεις του Ν. 3028/2002 (όπως συμπληρώθηκε με το Ν. 3658/2008), ούτε μπορεί να αποδειχθεί η γνησιότητά τους μόνο από φωτογραφίες. Παρόλα αυτά, ακόμα και αν πρόκειται για γνήσια νομίσματα, η τυχόν παράνομη εξαγωγή τους από την Ελλάδα δεν είναι επίσης δυνατόν να τεκμηριωθεί εφόσον, όπως προαναφέρθηκε, τα νομίσματα ως μέσον συναλλαγής, κυκλοφορούσαν ευρέως στον αρχαίο κόσμο και δη στις αρχαίες ελληνικές αποικίες, που είχαν ιδρυθεί ήδη από τον 8^ο π.Χ.

21

αιώνα σε Ανατολή και Δύση. Πολλές δε από αυτές τις αποικίες, δεν βρίσκονται εντός των ορίων της σημερινής ελληνικής επικράτειας (π.χ. Κάτω Ιταλία, Εύξεινος Πόντος, παράλια Μικράς Ασίας κ.α.). Αντίστοιχα σε μία ευρύτερη γεωγραφική περιοχή κυκλοφορούσαν και τα νομίσματα του Μ. Αλεξάνδρου και των διαδόχων του. Επιπλέον, σχετικά με την κατοχή των νομισμάτων από τον Οίκο δημοπρασιών, επισημαίνεται ότι το καθεστώς κατοχής, ιδιοκτησίας και διακίνησης των πολιτιστικών αγαθών διέπεται από διαφορετικό νομικό καθεστώς σε κάθε χώρα.

Η διεκδίκηση αρχαίων νομισμάτων ελληνικής κοπής, άνευ επαρκούς και σαφούς τεκμηρίωσης της παράνομης διακίνησής τους, αντίκειται στις Διεθνείς Συμβάσεις, τις οποίες έχει κυρώσει η χώρα μας δια νόμου. Επίσης αντίκειται και στις ανωτέρω Διμερείς Συμφωνίες σχετικά με την πάταξη της αρχαιοκαπηλίας, τις οποίες οφείλει να τηρεί το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Όσον αφορά στη ματαίωση ή απόσυρση δημοπρατούμενων πολιτιστικών αγαθών, το ΥΠ.ΠΟ.Α. δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στο γεγονός ότι μία μη τεκμηριωμένη διεκδίκηση είναι δυνατόν να εγείρει αιτήματα αποζημιώσεων εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, για διαφυγόντα κέρδη των Οίκων Δημοπρασιών.

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, μέσω της Διεύθυνσης Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών, έχει κατορθώσει ειδικά τα τελευταία χρόνια να είναι απολύτως αξιόπιστο στις περιπτώσεις διεκδικήσεων και επαναπατρισμών παρανόμως διακινουμένων αρχαίων.

Όσον αφορά στη λεηλασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς κατά την περίοδο 1941-1944, σας ενημερώνουμε ότι η τεκμηρίωση, καταγραφή και αναζήτηση των κλαπέντων και παρανόμως εξαχθέντων κινητών μνημείων από τις Ιταλικές, Γερμανικές και Βουλγαρικές δυνάμεις κατοχής κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, έχει απασχολήσει επανειλημμένως την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Η Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών διερευνά εκ νέου το θέμα, επικουρούμενη από τις δυνατότητες που παρέχει πλέον η σύγχρονη τεχνολογία για πρόσβαση σε on line αρχειακό υλικό των κρατών που ενεπλάκησαν στην υπόθεση της διακίνησης των αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ως τελικός στόχος της έρευνας είναι η κατάρτιση δύο καταλόγων: ένας των αφαιρεθέντων αρχαίων από τις δυνάμεις κατοχής και έτερος των επαναπατρισθέντων από το 1947 έως σήμερα.

Τα πρώτα αποτελέσματα αυτής της έρευνας παρουσιάστηκαν στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο αμφιθέατρο του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού στις 7.7.2014 με την ευκαιρία του επαναπατρισμού των ευρημάτων της ανασκαφής, που είχε διενεργηθεί παράνομα στη διάρκεια της Κατοχής στη θέση Μαγούλα Βισβίκη της Θεσσαλίας από γερμανό αξιωματικό – αρχαιολόγο. Περιληπτικά αναφέρεται ότι έχουν ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα 26 υποθέσεις επαναπατρισμού, που περιλαμβάνουν περίπου 1.150 αντικείμενα, όπως επίσης και εκατοντάδες ευρήματα ανασκαφών, κυρίως όστρακα παλαιολιθικής και νεολιθικής εποχής. Σχετικά δε με τα αναζητούμενα αρχαία, συνεχίζεται η αρχαιολογική τεκμηρίωση και η αναζήτηση φωτογραφιών, προκειμένου να αναρτηθούν στη βάση δεδομένων της INTERPOL, έτσι ώστε σε περίπτωση εντοπισμού τους να τα διεκδικήσει η χώρα μας βάσει νομικών ενεργειών.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι το δημοσίευμα, στο οποίο βασίζεται η κατατεθείσα Ερώτηση, βρίθκει ανακρίβειών και ανυπόστατων κατηγοριών. Ο συντάκτης του άρθρου αναφέρεται στο ΥΠ.ΠΟ.Α. με απρεπείς χαρακτηρισμούς και αμετροέπεια, που δε συνάδουν με τα εθνικής σημασίας θέματα που ασχολείται. Επισημαίνεται επιπλέον η αυθαίρετη και αναπόδεικτη σύνδεση των δημοπρατούμενων αντικειμένων με τα κλαπέντα αντικείμενα από την Κατοχή.

Εν κατακλείδι, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού και η αρμόδια Διεύθυνση Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών χειρίζεται τα θέματα των διεκδικήσεων και επαναπατρισμών των ελληνικών αρχαιοτήτων αθόρυβα και αξιόπιστα, εντός των πλαισίων των Διεθνών Συμβάσεων και κανόνων δεοντολογίας, χωρίς να παρασύρεται από οποιαδήποτε πολιτική ή επικοινωνιακή εκμετάλλευση των θεμάτων αυτών.

Εσωτερική Διανομή:

1. ΔΤΠΠΑ
2. ΚΗ' ΕΠΚΑ

